

ספר חינוך [ח"א אג"א] 1801

לפי דרכנו זה יתבאר לנו עוד כל הענין
ומחשבתו של שאול. דהנה דוד המלך
היה מצינו בו שתי המדות יחדיו שהי' נכנע
רצון השי"ת עד מאד, וכל ספר תהלים מלא
בה. ואמר על עצמו (תהלים כ"ב) ואנכי
שלעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם, ועם
היתה בו מדת החזק והשררה כאמרם
ל (מ"ק ט"ו): כשהי' עוסק בתורה הי' מעדן
בצו כתולעת וכשהי' יוצא למלחמה הי'
שה כארז, והמלחמה היתה גם בעצמו להיות
השל ברוחו וכן למלחמה על אומה"ע שונאי
וגדל בחד מתקלא סלקא כנ"ל. ומחמת שהיו
שתי המדות כאחת בשלימות נבחר למלך
ישראל, אך באשר עדיין לא הגיעה העת
למכות ישראל, וישראל בקשו להם מלך
צד לשעתו שאול, אף שלא הי' בו כח
גדול כנ"ל, מ"מ היתה עכ"פ מדת ההכנעה

תרומה

קט

ולפי האמור יתפרש לנו הטעם שלא המית שמואל את הבהמות, שמצוה זו היתה רק לשאול כשיתחזק וימשול ברוחו לנהוג שררה, אז ה' זמן מחיית עמלק, ונתקים

the act of
the is a
experience itself
with others
the goal is to
evaluate it back
its own

דל בא דומה לתורה כנ"ל: ע"י דמילין בן ירמיהו

יששכר

תבונן מהו אותו החפץ שאבדה הכוונה, הארץ היינו ארציות א הוא מאיר שכלו על ידי התורה, וזו מאירין מאוד עד שנתגלה להם כל דור ודור מתמעטים הלכות ודברים בדורותיהם (שבת קכב:) ו לדורות הקודמים, הגם שהיו התורה לשמה לילת ויום, וכן יקום הלכות להבין במושכלות ה בנקל הרבה לראשונים, והנה אשר ארציות החומר מתועבה ציור ציור שכלי כמו הדורות הראשונים.

ידה והשאלה מהו הסיבה שאבדו המעלות שהיו לו בדורות לקבל מושכלות התורה דברים ודברים גם אותם שלומדים יומם יקצו בקצה המטה, והנה דבר זה גם שמוקמים בחכמת התורה עם וזו ואבדה חכמת חכמי' משמע וזו על פי כן נאבדה חכמתם וזה יכול להשיג אפילו כמפה מן הראשונים, ונשאל לנביאי'ם, הגם יקצו את עצמם בהתבודדות בזה ועם כל זה נסתם כל חזון, וזו כי הראשונים היו בנקל וזו, וכפרט המלאך אליהו היה וזו, וכפרט המלאכים הנבירים האדם הן המה באו בדורות א לבעלי תורה ומצות, וכחיים להם השגות הללו אפילו אותן כזו שמו, כי ארציותם וחומרת כל זה, והנה השאלה הוא על מה וזו, והנה כל אלה הכתות לא נשכח כי אדרבא בעיניהם יפלא, כעצמו על עזבם את תורתו ולא לכו בה, והנה היינו ולא שמעו וזו, ומפרש על זה שלא ברכו ה ברכת התורה אשר בחר בנו ואת תורתו (היינו כבר נתן לנו את

בני

מאמרי חרש סיון, מאמר ה, מעלת התורה

יששכר

קלמ

פחלב לבם, שאינם מאמינים רק בפש"ט (כדברי הרב הנ"ל), ואני תורתך שעשעתי, ואני הוצאתי מתוך הפשט שעשועי המלך סודות התורה לאין משער.

ט) ויש לי לתרץ בזה קושיית התוס' (שבת פח. דה) כפה) שהקשו על הא דאמרו רבנן בפסוק (שמות יט יז) ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם הקב"ה הר כגינית ואמר להם אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם וכו', והקשו בתוס' למה הוצרכו לכפיה הלא אמרו ישראל תיכף נעשה ונשמע? ולפי הנ"ל יתכן לפרש שאמרו ישראל סתם (שמות כז ז) כל אשר דבר יי' נעשה ונשמע הנה היתה הסכמתם לקבל התורה (מאתם) [מדעתם] ובכחירתם, וחזר הש"י לכפותם אל התורה ואמר להם אם מקבלי'ם אתם את התורה, מקבלי'ם דייקא על דרך הקבל"ה שהתורה מדברת מן שעשועי המלך, והיה זה הדבר בהכרח מאתו ית"ש ולא על צד הבחירה מאתנו, להורות שעיקר התורה דברים היא מאתו ית"ש, וזהו שנאמר לעתיד במהרה בימינו (ישעי' נא ד) כי התורה מאתי תצא, וקיימא לן לא יחליף ולא ימיר דתו, אבל הנרצה, כי התורה המדברת מאתי תצא מנתיקת ויהיו הנסתרות כנגלות, וכזה יונח לך הא דמרגלא בפומיהו דרבנן קשישאי, גם רבותינו במדרשיהם (ויקרא יג א) הפסוק כי תורה חדשה מאתי תצא, ובאמת לא נמצא תיבת חדשה בפסוק רק כי תורה מאתי תצא, אבל תתבונן שהרבה ענינים הם בתורה שיש חילוק בין מתיבתא תתא למתיבתא עילאה, כענין שדרשו (במיר יב ח בסופו) כלת משה חסר כתיב ובמסורת שלנו הוא מלא, ואמרו על זה בזה (חגי רג:) במתיבתא עילאה הוא חסר א, כן יש לומר בתיבת חדשה שבכאן שכן היא במתיבתא עילאה, והש"י יודע האמת, ודברינו בדרך אפשר.

י) ויי' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים (תהלים ח ב), פסוק זה אמרו המלאכים בשעת מתן תורה כמו שאמרו רז"ל (שבת פח:), ולפי דרשתם הוה ליה למימר אשר תתן וכו', ונראה לפרש, דהנה ודאי המלאכים לא שאלו פשטיות התורה רק פנימיותיה סודות הקבלה, וכתב הרמ"א (א) חכמה זו שרשה באצילות, ויש בה תנ"ה חלקים, ונחלקים לי' ספירות דנוקבא דאצילות, וזהו שאמרו המלאכים

את תורתו), ואחר כך אומרים ברוך אתה ה' נותן התורה, היינו נותן כעת בכל עידן ועידן, דהנה כתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף, מתרגמינן ולא פסק, כי מאותו הקול של נתינת התורה כאשר האדם מתבונן באותו קול דברים בשלימות הענין באהבה בתורה הניתנה כבר, להבין על בוריה הלכותיה אפילו פשטי הלכות בעיון, אזי גם תורה חדשה מאתו תצא, מה שאין כן מי שאינו משתדל להבין עומק התורה להלכה לא יגיע להשגת רוי התורה ולרוח הקדש, כי הארציות לא יוכל להודוך רק על ידי עומק עיון הלכה לאמתה של תורה, הוא הקול דברים אשר שמענו ובו שקוע רוי דרזין עד אין חקר, וזה הוא הכוונה לדעתי שלא ברכו בתורה תחילה, אין הכוונה שלא ברכו כלל, רק שלא השתדלו להבין פירוש ברכת התורה, שפירושה הוא שעל ידי בחינת נת"ן התורה יוכה לבחינת נת"ן התורה, והוא הפירוש ולא שמעו בקולי, היינו קול גדול ולא יסף, ולא פסק, ולא הלכו בה, ממדריגה למדריגה, וגם כן לא הלכו בה, להבינה להלכה, וזהו לדעתי הפירוש ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, אם שמוע, עתה כעת, הנה גם לאחר זמן תשמעו בקולי, כי הוא קול גדול ולא פסק, נראה לי.

ח) מבואר בזהר הקדוש (חגי קנב.) ובמקובלים (הקדמת שער המצות) עונש מי שאינו מאמין בנסתרות שבתורה וסודותיה ואומר שאין בה רק הפשט עיין שם, והנה כתב הרב הגדול חיד"א זלה"ה (דבש לוי ק טו, מדבר קדמות פ א) בתורה יש ד' חלקי פרד"ם כנודע, מי שאינו מאמין בסוד"ה הוא פר"ד, ומי שאינו מאמין רק פש"ט הוא מפ"ש, אתוון דדין וכו' (תהלים קיט ע) מפ"ש פחלב לבם וכו' עיין שם, ויש לכאור שזה התפארות התורה בפסוק (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון (היינו מכוסה כדרך שדרשו במדרש (ביר א א) אמון פירושו מכוסה כמה דאת אמר (איכה ד ה) האמונים עלי תולע, היינו מכוסים בלבושי משי, ומתפארת את עצמה התורה שהיא מכוסה בלבושים בפשטי התורה, עם כל זה) ואהיה שעשועים יום יום (שבכל יום היא נגלית מתוך מלבושיה איך שהיא מדברת משעשועי המלך), וזהו שאמר דוד מפ"ש

(*) עיין מנחת שי פ' בלק כג ט.
(א) עיין, דבש לוי מערכת ק סימן לו.

ויש לפרש ששמיעה כזאת נקראת חסית איון
כאדם שמסתה את אנו לשמוע הדברים
יותר בהירים וברורים, וזה שנקרא איון
מצות. וזאת היתה תחילת התנאים במרה.
דכתיב ^{ויאמר} ^{אם} שמוע תשמע לקול ה'
אלקיך והישר בעיניך תעשה והאונת למצותיך
הנה אחר שכתב שמיעה ועשי' חור וכתב
והאונת, שזה ענין רדיפת כוונת התורה:
וכן יש לפרש הפסוק (תהלים מ"ה י"א)
^{שמעי} ^{בת} ^{הלא} ^{והמי} ^{אנכי} ^{שאתר}
השמיעה הראי' צריכין עוד להטות אוזן.
שאתר השמיעה התצנינות צריכין עוד
לשמיעה פנימית שהיא עצם האדם בכלל.
וזהו שאמר המדרש מבקש אתה שלא לחוש
באזניך ולא אחד מאברייך, היינו שתהי'
תועלת לכל האברים בכללם, הסה אזניך
לתורה, שלא זסתפק בשמיעה לבד שהיא
רק פרטית, אלא הסה אזניך כולל, ואזנה
נחל חיים שנאמר ^{והטו} ^{אזנכם} ^{ולכו} ^{אלי} ^{ורק}
אז שמעו ורחי נפשכם. וכעין זה יש לפרש
אשרי העם יודעי תרועה:

יערוך כמטר לקחי חול כמל אמרתי, בפחת
הכ' שהוא כעין היא הידיעה. כי
כ"ק אבי אדומיר וצללה"ה אמר שהתורה
נקראת לקח טוב, משום שהיא כמו שלוקחים
אותה, עתה"ד. היינו שצריכין אתערותא
דלתתא, וזה כמטר הידוע שהוא המטר הראשון
אחרי בריאת העולם, כי לא המטיר וברשי'
סם משום שעדיין לא הי' מי שיתפלה,
הרי שענין המטר שצריך לאתערלות וכמ"ש
ואר יעלה מן הארץ, והנה טל לא מיצר
לעולם, וע"כ טל שעתידי להחיות בו את
המתים שהוא בלתי אתערלותי. אך לכאורה
שני המקראות סותרים וא"י שבו נאמר
שצריך אתערלותי, ובה נאמר שאין צריך:
ויש לומר דהנה תועלת התורה היא בכפלים,
לדחות חלק הרע כבולת"ק (ח"ג פ"ג): לא
אתרכי ב"נ אלא במלי דאורייתא, ועיקר
התועלת הוא להפסיח חיים חדשים ממקור
החיים, והנה התועלת הראשונה מכוונה בשם
מטר לדחיק מללים רעים כבמדרש, וכבר

וא"כ ישראל שהושלכו אל ארץ אח
פניו מהם והי' לאכול ומצאוהו
וצרות, בלתי מוכן איך יכולין לעי'
אך מחמת שבוצאי עתידין לי'
כשיגיעי הזמן של בעתה בין עו'
בין אם אין עושין טוב הוא רק
ויומו של הקב"ה אלף שנים.
השמי הו"ל מחוסר זמן לבו ביום
זמן לבו ביום, וזמן ממילא קאר
בגלותם המרה בפנימיותם של
מישראל ערדנו קשור ורבוש
יכולין לעשות תשובה
אך יש לומר בלשון אחר, דחנה י'
החוס' בטעם סירכות תריאת
דסופה להנבך באשר סומת שולחם
ותחקרע הריאת וכל שסופו לו
דמי, והנה בולת"ק דעבירות חן
הריאת שאינן מניחין לעלות. וי'
כן ישראל בגלות שכתב האומר
עליהן הוא כמו סירכות תריאת

האזינו ושבית שנת תרע"ג
במדר' הלכה אדם מישראל שיה' חושש
באזניו מהו שיטא מותר לדפאוחו
בשבת, כך שנו חכמים כל שספק נפשות -
דוחה את השבת, וזו מכת האזן אם סכנה
היא מרפאים אותה בשבת, רבנן אמרו מבקש
אזנה שלא לחוש באזניך ולא אחד מאברייך
הסה אזניך לתורה ואזנה נחל חיים מנין
שנאמר ^{והטו} ^{אזנכם} ^{ולכו} ^{אלי} ^{שמעו} ^{והחי}
נפשכם, ע"כ. ויש לדקדק מה א"י המודרש
לאשמיעינ', מאחר שכתב אם סכנה היא הרי'
החנה תנאי שתהי' סכנה, וזה זיל קרי'
בי רב הוא, ואם אחי לאשמיעינ' שמכת
האזן לעולם סכנה היא הרי' זה עצמו חידוש
דין, אבל מאחר שכתב אם סכנה היא לא
חידש כלל:
ונראה דהנה סכנת אבר פרטי אין מחללין
עליו את השבת אלא היכי שהיא
סכנת כל הגוף בכלל. וטעמו של דבר כבר
ביאר כ"ק אבי אדומיר וצללה"ה בחוקת

Listening
Ready

משמאל

שם

לך לך

משמאל

צג

לאַעצֶה שלרגלי המניעות והרדיפות
יד לו בבית אביו גדלה אצלו התשוקה
לקות ביותר מאד, ע"כ היתה עצתו
אשר תתקרב מעט התשוקה אצל זרעו
דיו, ישתעבדו בגלות והמניעות והרדיפות
גלות יהיו להם לרפאות תעלה להגביר
לם התשוקה וההתלהבות ביותר, וזוהי
ה דרך עצמה שדרך הוא בה, ולפי
כך ה"ל יובן מאמר הכתוב בתוכחה
אשרת תבוא שנאמר (דברים כ"ח) "תחת
יד לא עבדת את ה' בשמחה ובטוב
ב וכבר הקשו המפרשים איך בשביל
ינת השמחה יגיע להם עונש גדול כ"כ?
להג"ל יובן שהגלות אינה באה בעיקרה
ע"כ רק היא עצה מרחוק להגדיל
ושוקה וההתלהבות, וע"כ כאשר לא עבדו
הש"י בשמחה, והיינו שלא היתה
דעתם בתשוקה והתלהבות, ע"כ באה
לם להחזירם אל חיק אביהם שבשמים
הבה רבה ותשוקה עצומה ברשפי אש
שלהבתי, עכ"ל:

By such
other
quality of
the
soul
as
it is
to be
the
soul

כל אלה באם נתקרב הדבר אצל
האדם וחסרה לו חיות בעבודת
ה' אבל אשרי האיש שאינו צריך
ותעורר אצלו התשוקה ע"י המניעות
הזרות, אלא שבכל יום ויום מוסיף
לך בעבודתו עבודת הש"י בתורה
גדלה עד שבאמת בכל יום ויום משיג
שם וחביבה היא בעיניו עבודתו כל
ה יושעה כשעה ראשונה, וידוע מאמר
הש"י היהודי וצללה"ה שבכל יום ויום
ל לעומת יום אתמול כערך יהודי
לנכרי:

Everything
totally
new
like a
new
becoming a Jew!

זה יש לפרש מאמר הש"י לאַעצֶה
לך לך מארצך וגו', היינו דהנה
הנה עבודתו של אַעצֶה כשהי' בבית
ה שהיתה התעוררות עבודתו מפאת
ניעות והרדיפות, וזוהי בחי' ארץ שגודל
שוקה בא מחמת שהשמים דוחים אותה
ל, וזוהי בחי' חוץ לארץ כנ"ל, וזהו
מאצ"ך מרצון שלך שנצטוו שילך
מה מבחי' זו, כי מעתה כשעלה בדרגין

on
the
to
insure
pass a

עליונים דרך זו אינה מספיקה לפי ערכו
ויעזוב דרכו ליקח התעוררות, שזה פי'
מארצך וממולדתך ומבית אביך, רק ילך
אל הארץ אשר ארצך היא ארץ ישראל
שנקראת ארץ החיים כנ"ל ששופעת בה
תמיד חיות חדשה כנ"ל, שארץ ישראל
אינה צריכה להתעוררות התשוקה מפאת
דחיית השמים רק כדברי אור החיים
כנ"ל, ולפי"ז יש לפרש אשר ארצך הוא
עתיד הוה, היינו שאראה לך תמיד השגות
גדולות חדשים לבקרים שבזה תתגדל
התשוקה מעצמה יום יום, וזהו שפירש"י
התרחק עוד משם וצא מבית אביך,
שבגשמיות היא יציאה מבית אביו לבד,
אבל ברוחניות יציאה זו היא מארצך
וממולדתך ומבית אביך כנ"ל:

ויש לומר שכעין שתי הבחינות האלה,
① שהשתוקקות תתעורר מצד כח
הדוחה או ② תשוקה עצמית, ישנן גם בכל
אדם בצד מה ביום ש"ק, ③ שבת דליליא
ושבת דיממא, ④ זכור ושמור, כי שבת
דליליא היא הכנסת שבת שיקח אדם
התעוררות מפאת ימי המעשה הקודמים
שהיו בבחי' דוחה ובבוא שבת קודש
שואב אדם רוח חיים חדשים בקרבו
בתשוקה יתירה כאדם המשיג תשוקתו
אחרי שהיו מונעין אותה ממנו שהתשוקה
תגדל ביותר, וזוהי מדת שמור, אבל
שבת דיממא היא עוד יותר נעלה שהתשוקה
מתעלה והולכת מאליה, וידוע מכתבי
האר"י ז"ל שיש לטבול בשבת שחרית
לקבל את תוספת הקדושה, וכמו שטובלין
בערב שבת, והיינו כעין מאמר היהודי
ז"ל, כן הוא בשבת דיממא שהיא לעומת
שבת דליליא, כערך שבת לימי החול,
וזהו בחי' זכור:

ולפי הדברים הנ"ל יש לפרש מאמר
המדרש (ויק"ר פ' כ"ו) בטעם
מילה בשמיני כדי שיראה פני מטרונה
תחילה, והיינו כי שתי דרכים הן להתעורר
התשוקה, תחילה צריך האדם להתעורר
מפאת הדחי' כנ"ל, וזאת היא עבודת

האדם בימי עלומיו שכוחות ימי הנעורים
רודפים אחריו ומונעים אותו משלימותו,
או ממניעות אלו עצמן יתעורר לתשוקה
כנ"ל, ואם עושה כן בימי הנעורים, אז
זוכה שכאשר בא בימים שלא יהיו לו
מניעות ימי הנעורים תהי' לו התשוקה
מאליו, והוא כדמיון דברישא הוא שבת
דליליא ואח"כ שבת דיממא, והנה כעין
תשוקת שבת דיממא היא תשוקה עצמית
באה ג"כ מכח שמירת הברית ששומרי
הברית זוכין בכל עת לחיות חדשה, וצדיק
נקרא מי ששומר הברית, וע"כ צדיקים
נקראים חיים כמ"ש (ש"ב כג) "ובניהו
בן יהוידע בן איש חי, וידוע שמטרונה
נקראת שבת דליליא, וע"כ מילה בשמיני
שעל ידה נקראים צדיקים כמ"ש (ישעיה ס')
ועמך כולם צדיקים לעולם צריך שתקדים
לה מטרונה שבת דליליא, בחי' שמור
לבחי' זכור:

הוא

במד"ר (פ' ל"ט) ר' יצחק פתח שמע
בַּת וְרָאִי וְהָיָה אֲזֻנְךָ וְשִׁכְחִי
עִמָּךְ וְבֵית אָבִיךָ, הנה פרט בכאן שלשה
דברים ① שמיעה, ② ראי, ③ הטית אוזן, יש
לפרש ④ דשמיעה היא קבלה כדמחרגם
על שמיעה קבלה, והיינו שמקבל דברי
זולתו אעפ"י ששכלו אינו מחייבם, וכמו
שמצינו (בראשית כ"ח) "וישמע יעקב אל
אביו ואמו וילך פדנה ארם" אף שקשה
הי' לו לילך לגלות והי' בפחד גדול
שלא יטמע ח"ו בבית לבן ושע"כ נטמן
בבית עבר מקודם י"ד שנה, מ"מ לא
השגיח על דעתו ורצונו רק קיבל דבריהם,
וכן הוא בכמה מקומות בתנ"ך, ראי' היא
עוד יותר, שבעינינו יראה שאין דרך אחר
רק כמו שנצטווה הטית אוזן הוא עוד יותר,
והיינו להשכיל לירד לסוף כוונת המצוה,
וכלשון הרמב"ם ז"ל בתשובותיו להיות
רודף אחר כוונת התורה, לא לבד שטחיות
הדברים רק להשכיל על עיקר הכוונה אף
שאינה מפורשת, וכל שלש אלה דרושות
לכל אדם הבא להטהר, בראשונה

קדושת

בשלח

לוי

קעז

נורח לדבר ולשיר צעת השמחה? והענין הוא דהשמחה שכלל היתה נפסקת לשעה או ליותר, אבל כשהאדם מדבר דיבורים צעת שמחה, השמחה מתפעלת ונמרצת יותר ויותר, ולכן עם בני ישראל כשנקרע הים לפניהם, ראו להרבות השמחה ולהשתעשע עם צוראם, ושלל להפסיק, על כן נכנסו לגדר הדיבור ושוררו לו בני אלים, ככדי להרבות התענוג. וזהו פירוש הפסוק "או ישיר כו' ויאמרו לאמר, רצה לומר שאמרו דיבורים ככדי לאמר יותר ויותר. וזולת זה אין למלת "לאמר" הצגה, דהא כולם אמרו והאיך שיך כאן לאמר לאחרים.

או יאמר כי בכל מקום אשר נמצא בתורתנו הקדושה מלת "לאמר" כגון וידבר ה' אל משה לאמר, הענין הוא כך, שהרי התורה קדמה לעולם (וראה ב"ר ח, ב), ואם כן איך שיך זה ותמנע היתה פלגש (בראשית לו, יב), או שאר הספורי מעשיות קודם שנברא העולם? אלא ודאי האמת שכל התורה כולה שמוטיו של הקדוש ברוך הוא (וזהו ק"ח רצח :: וראה רמב"ן בהק' עה"ח), והיו זה כרופי אופיות רזין וסודות נעלמים אשר לא שזפתן עין, אלא שזהשתלשלותם לזה העולם השפל נחלצשו בלבוש עב, וגם בסיפורי מעשיות. אבל מי שחננו ה' דעה צינה והשכל, ומגלה מסך העוורת מעל עיניו, יראה בתורתו נפלאות. אמנם בני עליה המה מועטים (סוכה מה:), ורוב בני עמינו מצויים התורה כפשטה.

וזהו וידבר ה' אל משה, רצה לומר שהדיבור היה אל משה בסיגנון זה שהוא לאמר

והעם המה האנשים פשוטים אשר להם שכל קטן. וזהו "וירא ישראל", המה האנשים אשר להם שכל גדול, אשר אין צריכין להאמונה והיראה ניסים ונפלאות, נמצא לגביהם לא היה חסד למצריים בקריעת ים סוף, רק שהם ראו את החסד שהיה למצרים מה שהם כלים לניסים ונפלאות, שעל ידי זה העם אשר הם בקטנות השכל, שהמה צריכין להאמונה והיראה הניסים והנפלאות, יראו ויפחדו את ה' ויאמינו בה, נמצא היו המצריים כלים שהעם יראו את ה' והאמינו בה, ודו"ק.

יש ליתן טעם למה השירה של עכשיו היא בלשון נקבה, והשירה של עתיד יהיה נאמר בלשון זכר (שמ"ר כג, יא)? משום דהשירה של עתיד לא תקבל משום דבר רק מחמת שמחה לבד, על דרך שאמר מורי ורבי ז"ל על פסוק (ישעיה סא, י) שוש אשים כו"ט, מה שאין כן השירה של מצרים קיבלה מן הנס של קריעת ים סוף.

ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו (יד, לא). פירוש כי מחמת שנאו או להשגה גדולה, וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל (מכילתא בשלח ב), והאמינו שיכול אדם לצא למדריגה כמו משה רבינו ע"ה (ע"י רמב"ם הל' תשובה פ"ה ה"ב).

או ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר (טו, א). יש להבין דהא עיקר השמחה הוא בלל, ואם כן מה

את ה' הגדולה אשר או העם את ה' ויאמינו לכהורה מה עשה ה' יד הגדולה בקריעת ים אשר עשה ה' צים סוף? מבעיא ליה כמו שנאמר ה' ישלחם? ולפי דברינו היה חסד גדול למצריים, שעל ידם נחמד שמו ש את ה' מפחדו ומהדר ח"ג רכו :: רמו :: תיקו"ו ח"י הוא חסד, ויד החזקה ישראל את ה' הגדולה כלומר החסד אשר עשה אל ה' הגדולה, ומפרש ג ואמר הפסוק שהחסד יראו העם את ה', שהיו ש את ה'. ויאמינו בה, מונה בה'.

מדריגה גדולה אין צריך ות של ניסים ונפלאות, מיס"ח כי מי שיש לו שכל אל מציאות הצורא צ"ה, פ קטנים צריך לניסים ו צהצורא צ"ה ולירא (ט"ז ק"ח) (ט"ז ר"ט)

את ה' הגדולה כו' קשה למה בתחילה אמר אפס לפי מה שכתבנו י"ח ח"א קעד. כי ישראל אשר להם שכל גדול,

קדוש

לעם בני ישראל, ושיכלו לקבלה ולהצילה אל דלת
העם. אבל באמת התורה יש בה עוד דברים בגו
רזין וסודות נעלמים. והו"ל יסיר משה כו'
ויאמרו לאמר, פירוש כי השירה ענמה יש בה
סודות נעלמים, אבל מה שאמרו הוא בבחינת
לאמר, דהיינו שיבינו אף דלת העם. |

אז יאמר על דרך שציארנו במקום אחר
שעיקר התענוג והשמחה, הוא שזכינו
לעבוד את בוראינו, בורא עולמות עליונים
ותחתונים עד אין קץ, וכל העולמות עובדים
אותו, שרפים וחיות ואופנים, ואף על פי כן
יעקב בחר לו יה (ע"פ חזקוני קלה, ד) שיהיו
עובדים אותו. ונמצא שהעבודה שלנו עובדים
את בוראינו, היא עצמה תענוג גדול לנו. וזהו
"אז ישיר משה ובני ישראל" ומפרש המקרא מה
היה שירתם ושמחתם, ואמר את השירה הזאת
לה', פירוש על שזכו לאמר שירה לפני המקום.
וזהו ויאמרו לאמר, רצה לומר שכל אמירתם
היה על שזכו לאמר.

Singing as a
thanks for he
gives the ability
to sing!

אמר יאמר להנה חיצב את השציעת תחת כל
השמים (ויק"ר כט, יא), שהרי כל העולמות
נבראו שבעה שבעה, שבע ארצות, שבע ימים,
שבע נהרות, שבע רקיעים. והנה עליית
העולמות הוא כשעולים למדת א"י אז יש להם
עלייה יתירה, שצמדה הזאת היא למעלה
ממדות ועולם התענוג. והאל"ף היא רומזת
למדת א"י (ראה זוה"ק ח"ב קלו:), כי הוא מלשון
פלא כידוע (שם ח"ג קצג:), ממלא כשכל
העולמות הם בסקוד ז', עולים למדת א"י שהוא

Bringing to
"ic" and "s"

י. ראה פר' ויחי ד"ה או יבואר מאשר שמנה לחמו.

יא. ראה של"ה הק' ריש שער הגדול שמביאו בשם מדרש.

בסוד ח' ומתרצה השמחה. וזכו "אז" פירוש הו' עולים לא', "ישיר משה כו", שאז השמחה מתרצה.

או יבואר אז ישיר משה ובני ישראל את
השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר. להדין
הלשון שאמר ישיר ולא אמר שר. נראה לפרש
בעזרת ה' דהנה הבעל שם טוב אמר פירוש
הפסוק (תהלים קכא, ה) "ה' נלך" שהשי"ת צריך
הוא מתנהג עם האדם גם כן כמו האל, שכל
מה שהאדם עושה גם האל עושה, כן הצורא
צריך הוא מתנהג עם האדם גם כן כמו שהוא
עושה יי'. ונמצא כשישראל אמרו השירה בשעת
גאולת מצרים, אזי היה הקדוש צריך הוא גם
כן שר כביכול את השירה הזאת.

והנה יסיר לשון יפעיל הוא, וכך פירש הפסוק: "אז יסיר", כלומר שישאל פעלו בשירם, "את השירה הזאת לה", כלומר שהקדוש צריך הוא כדיכול גם כן יסיר את השירה הזאת, "ויאמרו לאמר", שהיו אומרים שיאמר השם יתברך גם כן את השירה, ודו"ק.

או יבואר אז ישיר משה. כי הכלל זה הפסוק מרמו גם על עמיד, וכן מבואר בדרבנן רבותינו ז"ל (סנהדרין צא:). והנראה על פי פירוש הפסוק (תהלים סח, כח) שרי יהודה כו' שרי צנימין כו', כי שצט יהודה ונחשון בן עמינדב הלכו תחילה לים, כמאמר חז"ל (סוטה לו: במ"ד יג, ד) בפסוק (תהלים סט, ב) כי צאו מים עד נפש, ואמרו זה המזמור והושיע להם

certain
 would
 would—
 know
 would
 !

11/17/53

ה'. והנראה, כי זה שצו
צו, הוא מחמת שצו
להם את הים, ועל ידי זה
צתחילה ששנכנסו להים הם
שצוודאי ה' יצקע הים ו
הרמו "אז ישיר" דהיינו ש
שירה ואחר כך אשירה מ'.

או יבואר אז ישיר בֶּשׁ
לֹא נֹאמַר כֹּ', אִז פֶּלֶא
לְבַחַר דְּבָרֵי רֶשָׁ"י, הַכֵּלָּל בִּ
הַצּוּרָה, אִז יִרְאֶה וְרַעַד וּפֶא
לֵהִיּוֹת לוֹ אִז תַּעֲנוּג, כִּיּוֹן ;
רַק בְּאִמַּת אַחֵר הִירְאֶה
הַטּוֹבוֹת, וְזֶה הוּא הַתַּעֲנוּג.
וְרֹאֵה גְדוּלַּת הַצּוּרָה, אִלּוּ
וּמַחֲשָׁבַת בְּלִבּוֹ שֶׁאַחֵר כֵּן יִי
וְהֵנָּה הַתַּעֲנוּג הוּא בְּחִשְׁבָּה
כְּחִיב וִירְאוּ הָעַם אֶת הֵ"י,
אֲפֶשֶׁר לַהַתַּעֲנוּג מִזֶּה, רַק
שֶׁאַחֵר כֵּן יִיְהִי מִזֶּה תַּעֲנוּג
אִז בְּשַׁעַת הִירְאֶה עֲלֶיהָ
הַתַּעֲנוּג אַחֵר הִירְאֶה.

או יבואר אז ישיר כח
 צדק הוא אין שום
 ח"ב מב:) כי הוא אין סוף
 רק עלה צדונו הפשט
 האהבה לאהוב את ישראל
 כמאזיל מנר לנר, וזה
 ואחר כן עלה צדונו
 ויסגלה אלהותו בעולם
 הבריאה, וזה היה קדונו
 אהבתו בעולם. ואחר כך

7

שורשי ופניו 183

טו

רבי אליהו מאיר בלון

שרשן של מצוות

קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא (זהר, תרומה קס"א).

קדם חטא העגל,
ה' ע"י המלאך

שם הוא למעלה,
קית, ונשתלשלו
תו ושעור קומתו

היתה נעשית על
מית, כולה זכה,
המלאך גבריאל,
לה לשבט לוי עם
בין עוד מקראות

אמרו חז"ל, תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם ישב הקב"ה ודרש וחקר
ובחן וצרף את כל התורה כולה וכו'. . . ואחר כך הוציאו מפיו וקבעו בתורה
שנאמר אמרות ה' אמרות טהורות (תנא דבי אליהו, הובא בילקוט שמעוני תהלים יב).

והנה המאמר קשה הבנה ותמוה מאד, איך אפשר שהתורה נצרפה הרבה
דורות קודם בריאת העולם, הלא כמה מצוות נתחדשו אחר הבריאה שתלויות
ביציאת מצרים כמו מצות מצה, וקרבן פסח, ומצות סוכה, שיסודן הן זכר
ליציאת מצרים, וכן גם מצות פרה אדומה שרש"י מביא (במדבר יט, כ), תבא פרה
ותכפר על חטא העגל, וכמו כן מצות כהן גדול רק בבגדי לבן בתוך קדש
הקדשים מפני חטא העגל שאין קטיגור נעשה סניגור, וגם מצות שבת קדש
נאמר (דברים ה, טו) בעשרת הדברות, "זכרת כי עבד היית בארץ מצרים על כן
צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת" מכל הנ"ל נעשה גופי תורה ואיך זה
שייך שקודם בריאת העולם נצרפה כל התורה, וזה תמוה מאד.

והנה ענין זה עמוק מאד מאד, ותלוי בענינים נשגבים המגיעים למעלה
מעלה מעולמנו ומהשגתינו, אף על פי כן, עלינו לבחון כל דבר במאזני שכלנו,
ולהשתדל להכיר לדעת כפי יכולתנו.

והנה נבאר קודם ג' יסודות בהבנת ענין זה:

א) מציאות העולמות העליונים — כל הענינים הנמצאים פה בעולמנו
התחלתם ושרשם הוא בעולמות העליונים, אשר מציאותם האמיתית היא
שם, ואלה הענינים עצמם, משתלשלים דרך אלפי רבבות עולמות עליונים,
עד שמגיעים לעולמנו, עולם הגשמי במציאות קלושה ומצומצמת.

וכמו שאין פה דבר בגשמיים שלא יהיה לו שורש ברוחניים, כמו כן אין
לך דבר בעליונים שלא ישתלשל ענינו עד עולמנו התחתון.

ואף שרחוקים מאוד הדברים מעולמנו לדברים העומדים ברומו של

974 generations
before the world
was created
ה' made the world

How could
the world
be created
before the world
was created?
Many things
are based
on later events?

3 points needed
to understand this

All things in our
world stem
from the spiritual world

It does not connect
all things
in the material world
to the spiritual world
in the material world

עולמות העליונים, בכ"ז יש איזה יחס ביניהם, אשר אפילו אנו יכולים להרגיש זה.

(ב) עניני התורה — כשם שבעניני הבריאה נמצא ענין השתלשלות משרשם ששם הוא עיקר מציאותם עד שמגיעים לעולמנו בתור גשמיים פשוטים, כמו כן עניני התורה שרשם הוא בעולמות הכי גבוהים ונשאים, ע"פ סודות החכמה האלקית העמוקים, כי כל התורה כולה נצרפה משמות של הקב"ה, אותם הענינים עצמם משתלשלים ומגיעים לשכליים הפשוטים בהבנת התורה לפי העולם השפל בו אנו חיים, והענינים המובאים בה הם אך ורק לבוש מענינים הנשגבים והנעלים משרשם בעולמות העליונים.

(ג) הנהגת ה' בבריאה — הקב"ה בראשית הבריאה, העמיד גבולות וחוקים קבועים בבריאה, ומנהיגה ע"פ מערכת מסוימת ומסודרת, וכל הסבות הדרושות לטוב או למוטב נמצאת במערכת זו, וגם הנסים שאירעו ונארעו, מוגבלים ונובעים בחוקים ידועים, וזקוקים לסיבות הקבועות מראשית הבריאה, שיוכל הקב"ה למלא רצונו, שהעולם יבא לתכלית הסופית ע"פ הנהגת שמות של הקב"ה שנצרפו בתורה.

והנראה לומר על פי זה מה שאמרנו חז"ל שהרבה דורות קודם הבריאה הקב"ה בחן וחקר וצירף כל התורה כולה, היינו התורה בשרשה בעולמות הכי גבוהים ונשאים, בסודות החכמה האלקית ע"י שמות של הקב"ה, לתכלית הסופי הנרצה לפניו, שגלוי רק לו, וכל עניני התורה הקדושה חוקיה, מצוותיה, ומשפטיה, נמצאים באלפי רבבות העולמות העליונים למעלה מעולמנו לאין שעור וערך זה למעלה מזה, וכל א' מביא לתכלית הרצויה ע"י מצוות התורה.

ברם, עלינו לדעת ולהכיר שכל מצוות התורה כמו למשל פרה אדומה, ענין שבת, וענין הדגלים, שבאו כאן מההתגלות ה' בבריאה למטה ע"י גאולת ויציאת מצרים, נמצאת שם ההתגלות בבחינה ואופן אחר ונפלא, וגבוה מעולמינו כאן לאין שיעור וערך.

וכשעלה רצונו יתברך (שמכירים אנו רק הרצון הראשון בבריאה וא"א להשיג הסיבה לרצון כי זה נוגע מה למעלה ומה למטה שא"א להשיג) ברא עלמא ע"פ מתכונתה הנכונה לפי עניני התורה, שזה העולם גם יביא לתכלית הסופית הרצויה לפניו, ע"י השתלשלות עניניה לפי מדרגת העולם הגשמי.

1. עיין שעו"ד מרן זצ"ל "הנהגת ה' בבריאה". (העורך)

Just as in nature there are levels, so there are in Torah

Rules of nature

Many years before the world was created the spirit in a loft fashion

All the later things existed there but in a much loftier fashion - a world that is far above our world

to go as well

של בעל כנ"ל :

לו בניס או בנות
יש לרמו. ידוע
של איש אלא מן
הקב"ה יושב ומחזק
מסרונא שהי' דבר
אלף שפחות וזיווגה
זה מוחו נפלע וזה
הוא שאלו רואין עכשיו
יוגס קל בעיניהם
הם בעלמס והיום
הוא שאלו זיווג עולה
פינו זה נשבר רגלו
המורים הכשרים
הזיווג מן השמים.
בניס הגונים בדור
כפן פורים וכו'.
הדרך יתן לו אשה
עולה יפה וילדה לו
לשמה. זהו האשה
אשה כשרה וילדים
לה הבן :

אם חס און כסף.
יבשה לה והיא לא
תנס תלא בסמינים.
לום והגאולה ע"ש
הסיבות שלם אלה.
הגאולה המבואר
י"ן ע"ש. ובעונותינו
אולה בשנה ההיא.
ופירש"י והיא לא הי'
ור שלא הי' בידנו
תנס ופירש"י תלא
יבמות ע"ש. שלשה
מים ביישנים גומלי
לילה עכ"פ יש בהם
גומלי חסדים ותלא
י"ר :

לידו. וקשה הלא און
סרעה. אלא רמו יש
13

בו למוצה. והוא דהנה הקב"ה מכין מזון לכל בריותיו
והשפע פרנסה יורד מלמעלה לכל אדם. אך סיבת
טרדות הפרנסה הוא משום שהאדם אינו הולך בדרך
הישר רק מן הדרך לזאת גם השפע היורד מלמעלה הולך
מן הדרך ולדרך לחסד אחר. ו"ש ואשר לא לדה פי'
כשארם הולך בדרך הישר לא מן הדרך. אזי והאלהים
אנה לידו מזמין לו פרנסתו לתוך ידו בלי טרדא :
א"נ ואשר לא לדה כפירש"י לשון אורב או מלשון לך
ל"ד ע"ש. והפי' לך ליד היינו כמ"ש גבי עשו
איש יודע ליד ללוד ולרמות ע"ש. זהו שמרומז ואשר
לא לדה היינו שגוסק במו"מ באמונה לא ללוד ולרמות.
גם אשר לא לדה שאינו אורב לקפח פרנסת חבירו.
אזי והאלהים אנה לידו השי"ת מזמין לו פרנסתו לידו
בלי טרדא. ואף שלמראה עיניו אינו רואה שום לך
לפרנסה זהו שמרומז עוד ואשר לא לדה היינו שאין לו
שום לך פרנסה. הנה והאלהים אנה לידו היינו כמ"ש
מאין יבא עזרי עזרי מעם ה' והבן :

אם יקום והתהלך בחזק על משענתו ונקת המכה.
י"ל בהקדם מרז"ל (סנהדרין ק"ה) טובה קללה
שקילל אחי' השילוני את ישראל מברכה שברכס בלעם.
אחי' השילוני קילל את ישראל בקנה שג' והכה ה' את
ישראל כאשר ינוד הקנה. ושרשיו מרובין ואפילו כל
רוחות שבעולם אין מזיוות אותו ממקומו אלא הוא הולך
ובא עמהן כיון שדממו הרוחות עמד קנה במקומו וכו'
ע"ש. ו"ש (תהלים כ"ה) השלך על ה' ייבך והוא יכלכלך
לא יתן לעולם מוט ללדק. כי יחזור ויקום כקנה הנ"ל.
זהו שרמו כאן אם יקום והתהלך בחזק על משענתו.
פי' אם בקומו בצוקר והתהלך בחזק לעסק המו"מ
ופרנסה על משענתו של הקב"ה ומקיים השלך על ה'
יבך. אזי אף אם מזדמן לפעמים שהוא מטה והוא
נע וגד חלילה הוא רק כאשר ינוד הקנה. זה"פ ונקת
המכה. ונקת אוחיות וקנה היינו קללות מכות הקנה
מאחי' השילוני שכל רוחות שבעולם אין מזיוות אותו
ממקומו וכיון שדממו הרוחות עמד הקנה במקומו
כנ"ל והבן :

אך אם יום או יומים יעמוד לא יקם כי כספו הוא.
יש לרמו על מלחמת הינה"ר האורב לאדם כמ"ש
ואליך תשוקתו וכו'. שהיא מלחמה תמידית בכל יום ויום
כאמז"ל ילדו של אדם מהגבר עליו בכל יום וכו'. ואם
יתגרש אדם ואך אם יום או יומים יעמוד ויפסק מלהלחם
במו. לא יקם קשה עוד להקם כנגדו. כי כספו הוא
מלשון תשוקה היינו כנ"ל ואליך תשוקתו וד"ל :

כ"י תלא אש ומלאה קוליס. ריש לקיש אמר אשו
משום ממונו ע"ש (ב"ק כ"ב.) יש לרמו בזה על
הלבוש. כי דהמע"ה אמר חס לני בקרבי בקרבי דייקא.
אמנם הלבוש הוא קר מצפנים ומראה עלמו בוער
בהתלהבות כלפיד אש מבחזן. ואשו משום ממונו כדי
להונות ממון. וסופו שלא עלתה צידו כלום רק קוליס
ודרדרים תלמיח לו. זהו פי תלא אש היינו מבחזן
כנ"ל. ומלאה קוליס כאמור וד"ל :

סקור יסקל השור ובעל השור נקי. יש לרמו למרז"ל
הודו לה' כי טוב שנובה מובחו של אדם
בטובתו לעשיר בשורו וכו' ע"ש. זה שרמו סקול יסקל
השור ובעל השור נקי כאמור :

בכף ישיב לבעליו. י"ל בדרך רמו. כי עניות מעביר
על דעת קונו. אמנם כשיש לכשרי ישראל כסף
ישיב בתשובה לבעליו הוא הקב"ה. ופירש"י ואפי'
סובין ר"ל אפילו הפחות מישראל כשיש לו כסף ישיב
בתשובה לבעליו :

כ"י יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור. הענין
המרומז כאן י"ל כך. כי לשמירת התורה לריך
כסף או כלים. כי הגם שאמרו רז"ל כך דרכה של
קורה פת במלח וכו'. זאת היא לגדולי המוחין שיש להם
כלים. אבל קטני הדעת שאין להם כלים ופרט עכשיו
בעקבותא דמשיחא. הנה אמרז"ל עניות מעביר על
דעת קונו חלילה. ולריך עכ"פ כסף לשמירת התורה
וכנ"ל כסף ישיב לבעליו. זהו בקשתו כי יתן איש
היינו הקב"ה אל רעהו היינו ישראל שנקראים אחים
ורעים למקום. כסף או כלים לשמור התו"מ כנ"ל :

ער כל דבר פשע וכו' אשר יאמר כי הוא זה. י"ל
עפ"י דברי אא"ז זלוק"ל עה"כ ובתורתך כתוב
לאמר וכו'. פי' ובתורתך כתוב לאמר הלכות ודינים
שונים כמו שנים אוחזין בטלית ודיני שור שנגח ודיני
מיגו וכיוצא. אבל שמע ישראל מן הלימוד הזה ה'
אלהינו ה' אחד. וזה שנמשלה התורה לרד כמ"ש דריה
ירושלם. היינו כמו הדד הוא הכלי שע"י מושך האלב
מן המקור. והתינוק הטיפש שסובר שהדד הוא
הנופרנס ואינו מושך רק נושך ולועס את הדד. הנה
עושה חבורה בהדד ומונך דם ולא חלב כמובן. כמו
כן הוא בלימוד התורה כנ"ל. וזהו הענין אשר בגמרא
לאמר בלשון תא שמע ובזוהר בלשון תא חוי. כי
בזוהר הסוד הוא באתגליא ומיד שפוחת הזוהר רואה
שהוא כולו סודות לפיכך נאמר תא חוי. אבל בגמרא
למראה

אשתי הי"ד

למראה עיני האדם הם דברים פשוטים עיני מו"מ ומקח וממכר וכדומה והסוד הוא נעלם בתוכו כנ"ל. ולריך הבנה להחזקתן ולראות הסוד הנעלם בתוכו כנ"ל לכן נאמר תא שמע לשון הבנה. עכ"ה"ק:

והיינו כמבואר בזה"ק שפשיטות התורה הוא רק לבושי התורה שהתורה מתלבשת בהם כהנשמה בתוך הגוף. ונפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בלבוא ולא יתיר. וחכימין מסתכלי תמות ההוא לבוא. בנשמתא דאורייתא, שהוא העיקר. והאומר שפשיטות התורה זאת הוא גופי התורה ולא יותר אין לו חלק לעוה"ב. ע"ש באורך בזה"ק בהעלותך (קמ"ט: וק"ב):

זה"פ על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אברה אשר יאמר כי הוא זה. פי' על שור על חמור היינו כגון שיטת שור. שנגח והמהליף פרה בחמור. על שה על שלמה כגון שיטת הכונס לאן, ושינס אוחזין בטלית. על כל אבירה כגון שיטת משיב אבירה. ור"ל על כל דבר פשע פי' הפשע העולה על כל דבר פשע הוא. על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבירה היינו פשעיות התורה. אשר יאמר כי הוא זה, שאומר על פשעיות התורה זה הוא גופי התורה ולא יותר. זאת היא הפשע העולה על כל דבר פשע כנ"ל והבין:

א"י על כל דבר פשע אשר יאמר כי הוא זה. ידידע מסה"ק גאווה הוא השורש מכל החטאים. ופירשנו בזה הכ' בפ' נזבים פנ' יש בכס שורש פורה ראש ולענה. פנ' יש דוקא היינו הישות והגאות הוא השורש פורה ראש ולענה. ז"ש על כל דבר פשע פי' הפשע העולה על כל דבר פשע. אשר יאמר כי הוא זה ר"ל אשר יאמר על עלמו כי הוא זה (ער איו):

מראתך ודמעת לא תאחר. יש לרמוז על מדת הגניע לכת. ור"ל מלאתך שאתה מולא בחורה ומלוח. ודמעת הדמעות שאתה שופך לפני השי"ת. לא תאחר היינו שלא להראות לאחרים רק בהלנע. היינו כמו שנאמר אלל יוסף ויוסב מעליהם ויבן. ופירש"י נחרק מעליהם שלא יראוהו בזכה. וזה שתרנ"א על ותשכ באיתן על דקיים אורייתא בסחרה היינו בהלנע לכת:

ורא חטנה על ריב. י"ל היינו כמו שאמר"ל (חולין פ"ט.) חין העולם מתקיים אלא בשביל מי שכולם את עלמו בשעת מריבה כפירש"י שסוגר את פיו בשעת מריבה ע"ש. זהו ולא הענה על ריב כאמור:

ולפי הכתיב על רב ודר"ל מלשון רב ורבי ע"ש. י"ל בדרך לחות ולא חטנה על רב פי' לא חטנה מעניתיים וסיגופים בשביל להיות רב ורבי וד"ל:

ודר לא תהדר בריבו. י"ל אע"פ שאמרו (חגיגה ט:) יאה עניותא לישראל וכו'. אמנם הלדיק המתפלל בעד ישראל לפני השי"ת לא יאמר כן. רק אדרבה יתפלל על עושר וגדולה לישראל. כמו שבאמת אמרו (גדרים ס"ו.) בהיפך בנות ישראל נאות הן אלא שעניות מנוולתן. וכמ"ש עניות מעביר עד"ק. ז"ש ודל לא תהדר פי' שלא להדר ולייפות הדלות לישראל לומר יאה עניותא לישראל ח"ו:

ואמר בריבו. י"ל עפ"י התקוה"ק תיקון כ"א ע"ש באריכות עפ"י גגלה ונכסח והלריך לעניינו ז"ל. שמעו הרים את ריב ה'. מאן ריב ה' דא שכינתא איהו קטטה ומחלוקות לקב"ה על בנהא וכו' על אינון מהכנין דאולין מתחכין מאתרייהו בגין דירחס עלייהו וכו'. והקב"ה לוח לגבי ישראל לחתא או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. חרי שלומים לקבל חרי ריבות שכינתא תתא שכינתא עילאה הה"ד דברי ריבות בשערין וכו' ע"ש. זהו שמרנו אל הלדיקים המטילים שלום בפמליא של מעלה כנ"ל יעשה שלום לי. ודל לא תהדר בריבו היינו בריב דקב"ה עם שכינתא על הדלות ועניות של ישראל כנ"ל. לא תסכים לומר יאה עניותא לישראל ח"ו. זהו ודל לא תהדר שלא להדר ולייפות הדלות לישראל כנ"ל. והיינו בדרך דאיתא בזה"ק פי' הכ' לא תעשון כן לה' אלהיכם על הענין הקב"ה גוזר ונדיק מבטל והפי' לא תעשון כן מלשון כן בנות ולפחד דוברות ע"ש. ודוק והבין ואולי שגיאתי הסי' יכפר:

עזב תעזב עמו. ותרנ"א משבך תשבוק מה דבלבך עלוהי ותפרק עמי. פי'. משבך תשבוק מה דבלבך עלוהי ותהיו שניכם נושעים. זה"פ ותפרק עמי' בפורקן מן שמיא.

רא תטה משפט אביון בריבו. י"ל ידידע מחלוקת א' דוחה ק' פרנסות. זהו לא תטה משפט אביון פי' לא תטה על עלמך עניות ואביונות בריבו ע"י מריבות ומחלוקות. א"כ בריבו ע"י שראשו ורובו משוקע במו"מ:

א"י לא תטה משפט אביון וסמין לי מדבר שקר תרחק. ולכאורה מהו ענין הסמיכות אל השקר

השקר. וי"ל כד' המו"מ באמת והו' אבל אם המו"מ ה' הפרנסה. כפירש"י מתלא אמר כל מה ה"ת 'חטה' משפט ור"ל לא תטה מ' האמת אזי לא ה' שמוך לו

א"י לא תטה מש' משפט אביון הי"ט נקרא אביון וידוע אמו"ל לדיק' ולעולם יראה אדם והיינו בינונים הזו תטה משפט אביון עומך לא תטה ו ומרי

ובבר אשר אמר ובכל חין אלא י"ל ידידע כ' יש לי כל ספוקי י' התורה כמ"ש כד' ז"ש ובכל פי' ש

א"י ובכל וכו' עמוקות פ' ו"ו ה"ה. הוא סו' האדם בדמיון א' ואחר בלב וכו' אשר אמרתי אלי

א"י ובכל אשר שבת כמובן. ויד' ומוי שטרח בערב ר"ל בכל המרופו לעלמו מעוה"ז ל' ששת ימים תעש ובכל אשר אמרתי

הנה אני ש

Not the root of all sin!

מאמר ד' / בראתי תורה תבלין *

נאמר במשלי (י"ח) דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן, גם מתרפה במלאכתו אם הוא לבעל משחית, מגדל עוז שם ה' צו ירוץ לדיק ונשגב, הון עשיר קרית עוז וכחומה נשגבה במשכמו, לפני שבר יגבה לב איש ולפני כבוד ענוה. במס' קידושין בראמי יתה"ר בראמי מורה חזקין, היתה"ר בכלל הוא בא לעקור את האדם מן חיבורו בהש"ת, כי כשברא הקב"ה עולמו עליונים ומחתונים החאה לדור במחתונים, אף שאין מחשבה מפיקה ביה כלל ומה שייך ביה עליונים או מחתונים, אלא כך עלמה במחשבה לפניו לישב בהסתר כי העליונים המה גילוי חלקית והמחתונים הם ההסתר, ראה הקב"ה ההסתר הזה לידע דוקא שם, שיש אל-חי המחיה את הכל.

desired to be know in a place of חסד, the lower world

תורה הוא התבלין לידע ולהכיר זאת, אבל יש מי שעושה תבלין לא להכיר את הצורה ב"ה אלא ממש להיפך להכיר לינה"ר ח"ו. גם כשברא הקב"ה את האדם הי' שם לעבדה ולשמרה, כי גם אז הי' התרי"ג מצות כי גם אז הי' ההסתר, ולא כמו שסוברים שבגן עדן לא הי' שום הסתר אלא חטא עץ הדעת לבד, אלא גם אז הי' ההסתר והמורה והתרי"ג מצות הי' כמו שדרשו חז"ל לעבדה במצות עשה ולשמרה במצות לא תעשה, בעשה היתה האור להאיר בעושים בעשיית מצותיה, והל"ת הי' להיפך. גם הפירות שמה בגן עדן היו המצות אשר התורה מתלכדת בהן אלא שהאמונה והאורה היתה רוחניות ביותר אשר אין לנו זוכים לידע ולהבין הבחינה הזאת שהי' אז. וכאשר אכל האדם מן עה"ד נפל ממדרגתו ונשפל והלבישו

is the spice to recognize ח' - Some use it to recognize the חסד

Even in חסד there was חסד

הקב"ה בשפלות במשכא דחויא, הרפואה לזה באה ג"כ לפי דוגמת מדריגת אדם לאחר החטא, והתורה מתלכדת ג"כ בלבושים אחרים לפי עניני גשמיות, דהיינו ציור שגת, ואפיות המנחה, והלא הסלח והשמן למנחה ג"כ גשמי, ואפילו הדברי מוסר שבתורה המה מהלבושים הללו. מי שלומד תורה רק בעניני גשמיות ואינו רוצה לידע שגשמיים הזה מלבוש רוחניות ועלמה, נעשה גשם ממש, אבל מי שרוצה להבין הסוכן הרוחני ומאמין בזה אמונה שלמה ישיג ויבין יותר ויותר.

הקליפה הגדולה המכסת את הכל היא הגאווה ר"ל, זאת הגאווה היא המקור שממנה מסתעפים כל מיני עבירות, קנאה, שנאה, וכל אשר עמהם, אבל שרשם היא הגאווה, ומי שרוצה להפשיט עצמו מן הגיאיות ולהשפיל עצמו לפני השי"ת אין לו הקשר עם כל הטומאות היוצאות מן הגאווה. הקב"ה צייר רחמי וחסדיו הלבנים התורה בלבוש זה הגשמיות, בכדי להעלות את האדם ממקום שהוא כבר אחרי החטא של עה"ד אחרי השפלתו והתגשמותו, ולזאת התורה היא התבלין להתקשר בהקדושה העליונה אשר בה. והנה ישנם ג' דיעות, **א)** שאינו מאמין ח"ו בכל זה אשר יש תוכן רוחניות בכל הלכות התורה, רק אומר כי הכל היא כמו הנראה לעיני בשר, רק זאת הוא מאמין שיהי' לו שכר עבור הלימוד, ומה שכתוב "ושכנך תשמור עליך והקלות היא משיחך" זה השכר שיגיע להעוסקים בתורה. ישנה כח (ב) הם יודעים ומאמינים שעיקר לימוד התורה הוא להתקרב אל השי"ת ולהתבטל אליו, אבל שטותא נקטו בלבוש

With his sin, etc caused the light to become more visible

If you only perceive the light of חסד you become more visible! Try to grasp the light within...

The biggest חסד is חסד All bad חסד rooted in it

Humility will remove one from all the חסד connected to חסד

in His kindness lowered His חסד to need things to engage us in our place after the light

3 ways the חסד is seen: 1) Don't believe in an inner spirit to חסד, only what it appears to be on the surface, you get חסד for learning it nonetheless

2) Know its about getting close to חסד but their חסד causes them to learn to be a חסד and even חסד

* (מאמר זה מן כ' תמוז בבואו ללובלין)

אלך רק הסוף היינו משניות, גמרא, ספרא ספרי וכדומה, "ויחזק בו ויהי למטה בכפו" כאן לא כתיב ידו כמו במחלה מזה בידך, אלא כתיב בכפו כי יד הוא הנאחז בגאווה כתיב ועוצם ידי כח ידי, אבל המואר של כף הוא ענוה כמו משים ידו בכפו.

אבל גם כזה יש להזהר, כי ישנו מי שזוכה מעט לשפלות ונדמה לו משוקה להמחיל לעסוק בחסידות, ובטעותו ממחיל להתרשל מלעסוק בתורה

וסובר שהעיקר הוא לעסוק במלכה ועוד סעודות חסידים, אמת שגם זה טוב אבל עיקר רצון השי"ת הוא שילמוד תורה לא ימוש ספר הזה מפיך, ויאמר ה' לו עוד הצא נא ידך בחיך חיק הוא העצלות כדאיתא פעמים הרבה במשלי, ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מזרעם כשג פירוש בלי שום חיות, ויאמר השב ידך אל חיקך ואפילו שלפי ערך מחשבו שמוכל לבוא לדעת האמת, אבל בלי לימוד תורה"ק תרע כי הכל בלי חיות דקדושה, ויאמר השב ידך אל חיקך אל פירוש פנים אל פנים ללחום עם העצלות, והנה שבה כשברו בשר זה הטוב הנצרך כמו יבוא כל בשר להשתחוות היינו להמציא לפני השי"ת. וזה הפירוש "ונתתי לכם לב בשר" היינו ענוה אף שיש גדולים אשר הם צמוחין בדביקות גדול מאד, זה רק לנשמות גדולות מאד שכבר באו לדביקות גדול, אבל לכל ישראל אנשים פשוטים אין לנו אלא ללמוד ולהגות בתורה"ק והגית בו יומם ולילה. הצא נא ידך בחיקך למפרע אותיות בינה, ואותיות הנשואות הם בגימ' 'נועם' והכל תלוי בלימוד התורה כרצון השי"ת, להשיג הבינה וגם הנועם של הקדושה.

"דברי נרגן כמחלהמים" המה הכוחות הבאים מן התשוקות של אדם הגשמי, "הם ירדו חדרי בטן", מחילה הולמים רק מבחון כמו הפטיש ההולם על דבר מבחון, אבל לבסוף יורדים חדרי

ובלתי מתאים אל הגיאות שלהם להיות לימודם באופן זה, וכל להיות למדן וכבד בעיני הצריות, אע"פ שמאמינים בכל זה. ישנה גם כן (ג) הם מאמינים בהתכלית של לימוד התורה ואולי גם רוצים להתגבר על הגיאות וללמוד כפי רצון השי"ת לידע מנאותיו ולהתקדש ע"י לימודם, אבל הם אומרים שזאת שייך לגדולים, לנדיקים, אנשי השם, ולא לנו הרגילין והנמוכין.

עפ"י נבאר הפסוקים על פי יסודות הזוה"ק ולא ח"ו מלבי, "יאמר משה והם לא יאמינו לי" זה כח הא"י אשר אינם מאמינים בכל זה ח"ו כנ"ל, "ולא ישמעו בקולי" זה כח הדי', פירוש הם מאמינים אבל הקליפה של גאווה גברה וגדלה כ"כ עד אשר אינם רוצים בכל זה, כח הג' זה "כי יאמרו לא נראה אליך ה'", שכל זאת אינו עזרם רק לגדולים וקדושים והם אינם במדרגה זאת. אבל ויאמר ה' אליו מזה בידך, הכתיב הוא מזה והקרי הוא מה זה, מזה בידך פירוש מזה אשר בידך אשר בסתרך שהציא אותך לדיעות הללו, "ידך" זה הכח שיש לו, ויאמר מטה" כי התורה היא מטה כדאיתא בזה"ק "יאמר השליכהו ארצה" השפל עצמך עם התורה שלמדת בכדי להיות חריף ובקי, "וישליכהו ארצה ויהי לנחש" כי מי שזוכה לשפלות רוח אמתית להשפיל עצמו לפני השי"ת ולפני כל, יראה ממש אשר התורה שלמד בגבהותו ולהיות נכבד בעיני העולם זה הנחש, והשם הוי' בסופי חיצות מהופך, ארצה"ה וישליכה"ו ארצה"ה ויהי"ה, "וינס משה מפניו" כיון שצא לשפלות מתורתו הקדושה. ויאמר ה' אליו עוד שלח ידך ואחז בזנבו" בהדבר שהי' עד הנה לפני הלומד כמו פחיתות, כי בעוה"ר אצל לומדי תורה חשוב אצלם הפלפול לפלפל ולהראות גדלם שיהי' להם צמה להחפאר, כל לימוד שיציא לידע את התרי"ג מצות בגדרם זה אצלם כמו טפל, ויאמר אחז בזנבו נקוט צמה שהי'

3) Those who want what it is really about but they are only for it and, 1913

All 5 levels alluded to in the p'ar

The יקר must still be יורה - not יורה and fathers (although that is good)

יורה ← יורה

Without יורה study there is no real holiness!

עז ואין אחד מאתנו מבין הטעם, הי' זועק ככל כוחו בפ' לך לך את כדלעמר מלך עילם, ותדעל מלך גוים, ואמרפל מלך שנער, ואריוך מלך אלסר ארבעה מלכים את החמשה, ועוד יותר זועק בשארית כוחותיו, ועמק השדים בארות בארות חמר, וינסו מלך סדום ועמרה ויפלו שמה והנשארים הרה נסו. פניו כלפיד אש כל גופו הי' מזועזע בשעה שהי' קורא שמות בנות צלפחד, מחלה נעה ותגלה ומלכה ותרצה. הכי אפשר לצייר בכתב המעמד הגדול בשעה שהי' משמיע הברכות שבפ' בלק, הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא, מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל, כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים, וכן הברכות בפ' ויחי, גור אריה יהודה מטרף בני עלית, כרע רבץ כאריה וכלביא מי יקימנו, לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבוא שילה ולו יקהת עמים. הפסוקים הללו נחקקו בזכרוננו כמו שאני שומע אותם מן האש של רבינו הגדול זי"ע. כן כשהגיע בפ' פנחס לפסוקי הקרבנות הי' ממש מתנשא מן הרצפה, אוחז בעמודי הס"ת והכל מתנשא עמו. בסוף הפרשה כשגמר קריאתו בששי, הי' כל גופו עוד מתרועע ברעדה איזה מינוטין, כולו עומד למעלה ומגיע למקום שמגיע בסודות צפונות בשרשים עליונים, לא זאת לבד שידוע אותם אלא כולו עומד שמה בעולמות הנסתרים ואנחנו פה בעוה"ז רחוקים מאתו, אנחנו רואים את הקולות והלפידים אבל ויעמדו מרחוק, בכל אופן שמענו וראינו תורה מן השמים.

לח) בש"ק לומד החומש מפ' השבוע לפני התלמידים, מסביר פשוטו של מקרא בטוב טעם ע"פ רוב בעינים סגורות, רק מביט

וועלט, נעמט אונז ארוף אויבען און לאזט אונז דארטן שטעהן.

לה) תשובה על שאלת רבים, מדוע אינו מדבר במאמריו מן דברים השכיחים כמו זהירות מן בטלה ודברים בטלים, זהירות מן לה"ר והתמדה בלימוד התורה, ואמר הוא ז"ל, העיקר הוא לנתק את הלב של אדם מן חומרות וגשמיות עוה"ז, אפילו רק ברק לבד מן דברים גבוהים, מרחק את הלב מן חפצי אנושיים יותר מן ביאור רחב בדברים הפשוטים הנודעים, אבל אחרי אחיזתם בשורש הקדושה הלא ילמדו לעצמם הזהירות מן הדברים שאדם דש בעקביו, איין בלאסק פון הויכע ענינים, נעמט דעהם מענש אוועק פון די וועלט, מעהר ווי איין גאנצע הבנה בדברים פשוטים' והלא קיום דברי תורה בפועל כתובים בסה"ק לכל מי הרוצה ללמוד בהם.

לו) אל יהרהר מי שהוא, שאני אומר ח"ו איזה דברים הקדמות ויסודות מדעתי ותבונתי, הכל הם דברים אמתיים מן ספרי בעלי רוח"ק וחז"ל, בשעה שאני מדבר הציור הוא של פחד שגם השל"ה הק' והמהר"ל ז"ל עומדים ושומעים, אז איך זאג איין מאמר טראכט איך מיט מורא אז דער מהר"ל מפראג פון איין זייט אין דער של"ה הק' פון דער צווייטער זייט הערען די ווערטער, חס ושלום חס ושלום אז איך זאל זאגען איין ווארט פון מיין קאפף ארויס.

לז) הי' קורא בתורה בש"ק לפני הציבור, כל תיבה ותיבה מפורטת לעצמה עם הטעמים והנקודות, אוחז בשתי עמודים של הס"ת וקורא בקול גדול בכל כוחותיו, חיל ורעדה סביביו, לפעמים מדגיש פסוקי התורה ביתר כח וביתר

I am not saying my own ideas

סעק קורא

חזון איש 835

נו

מעשה איש חלק 2

פרק ו'

מה אהבתי תורתך

תורת משה

"רוח הקודש היא יגיעת העיון ברוב
עמל ובמשנה מרץ, עד שמתוסף בו
דעת ותבונה בלתי טבעי" (קוב"א
ח"א סי' ט"ו).

"עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי
נפסק. בלימוד התמידי הוא סוד
הקדושה, וזה שעושה תורתו קרעים
קרעים אסף רוח" (שם ח"א סי' ג').

"כל סגולות לימוד התורה נאמר על
עמלה" (שם ח"א סי' ב').

"אהבת תורה בלי מצרים"

תוס' 1234567

"רב הרגלי לערוך את החיים בוודאות גמורה של י"ג העיקרים שעם
ישראל עליהם נטעו - הקנו לי אהבת התורה בלי מצרים", כותב רבינו
("קובץ אגרות" ח"א סי' י"ד).

סיפר רבינו, שבילדותו עמד מאחורי דלת ביתו של הגאון ר' בן ציון
שטרנפלד מבילסק זצ"ל (אחד מנותני ההסכמות על ספר "משנה ברורה"),
ושמע איך שהוא לומד משנת "שור שנגח את הפרה" ואומר בהאי לישנא:
אומר הרבנו של עולם, שור שנגח את הפרה... (שמענו מהגאון רבי חיים
ברים שליט"א).

צורב אחד ניגש אל רבינו ואמר לו: ברצוני להציע עניין קטן בלימוד.
אמר לו רבינו: אין בתורה דבר קטן. אמנם יש דבר קל ויש קשה, אבל הכל
גדול הוא! (מהגאון ר' רפאל יצחק ווסרמן שליט"א). לבן תורה אחר אמר:
בדברי תורה איז מושג דבר 'קטן'. כמו הכוכבים הנראים לנו כקטנים מחמת